

UTRIKESUTSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av Förenta nationernas konvention om immunitet för stater och deras egendom samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 10 april 2013 regeringens proposition om godkännande av Förenta nationernas konvention om immunitet för stater och deras egendom samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen

(RP 26/2013 rd) till utrikesutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- rättschef Päivi Kaukoranta och enhetschef Satu Suikkari-Kleven, utrikesministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen ska godkänna Förenta nationernas konvention om immunitet för stater och deras egendom.

Syftet med konventionen är att kodifiera den internationella sedvanerättens princip om immunitet för stater och deras egendom. Enligt konventionens bestämmelser är huvudregeln att staterna åtnjuter immunitet mot den domsrätt som utövas av domstolarna i andra konventionsstater, men konventionen innehåller också många undantag från denna huvudregel. Immuniteten omfattar inte avtalsförhållanden mellan staten och enskilda företagare inom affärssektorn, i regel inte arbetsavtalstvister och inte heller frågor som gäller patent eller varumärken, eller statsägda handelsfartyg. En stat som gett sitt uttryckliga medgivande till att en annan stats domstol ut-

övar domsrätt i ett mål som behandlas vid domstolen får inte heller åberopa immunitet i målet. Konventionen tillämpas inte på statsimmunitet i straffrättsliga ärenden eller militär verksamhet. Konventionen påverkar inte heller tillämpningen av andra internationella överenskommelser som berör immunitet.

I propositionen föreslås det, utöver att konventionen ska godkännas, att riksdagen ska godkänna en förklaring till konventionen gällande konventionens tillämpningsområde. Av förklaringen ska det framgå att konventionen inte tillämpas på militär verksamhet, att godkännandet av konventionen, som inte påverkar immuniteten för statschefer, inte heller ska påverka immuniteten för sådana andra företrädare för staten som enligt folkrätten åtnjuter immunitet

ratione personae samt att godkännandet av konventionen inte påverkar den eventuella framtida utvecklingen av skyddet för de mänskliga rättigheterna inom folkrätten.

I propositionen ingår det ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen.

Konventionen träder i kraft den trettionde dagen efter att 30 stater har godtagit, godkänt eller ratificerat konventionen. Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen avses träda i kraft samtidigt som konventionen träder i kraft för Finlands del.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med konventionen är att den internationella sedvanerättens princip om immunitet för stater och deras egendom ska formuleras i form av en konvention. Konventionen väntas klargöra tillämpningen av principen, som för närvarande endast bestäms av domstolspraxis. Med immunitet för en stat och dess egendom avses att staten inte, utan att ha gett sitt samtycke till det, får instämmas till en annan stats domstol och att staten inte är skyldig att underställa sig en rättegång vid en annan stats domstol. FN:s generalförsamling antog konventionen genom en resolution (A/Res/59/38) i december 2004.

Propositionen har beretts i utrikesministeriet. Den har sänts på remiss till justitieministeriet, inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, kommunikationsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och försvarsministeriet. Remissinstanserna förhöll sig positiva till propositionen.

Bland de länder som redan godkänt konventionen har Norge och Sverige i samband med godkännandet avgett särskilda förklaringar där de konstaterar att konventionens bestämmelser inte tillämpas på militär verksamhet och inte heller på andra företrädare för staten som enligt folkrätten åtnjuter immunitet *ratione personae*. I Norges och Sveriges förklaringar konstateras det dessutom att godkännandet av konventionen inte inverkar på eventuell framtida utvidgning av skyddet för de mänskliga rättigheterna inom folkrätten t.ex. i Europadomstolens rättspraxis.

Utskottet finner det motiverat att Finland i likhet med Sverige och Norge kommer med en

förklaring för att undvika eventuella tolkningsoklarheter.

I propositionens motivering beskrivs förklaringens innehåll i detalj. Men beskrivningen av klämman i anslutning till propositionen är mer allmän. För att innehållet i den förklaring som avges för Finlands del ska stämma överens med propositionsmotiven är det på grundval av den tilläggsinformation som kommit utskottet till del motiverat att förklaringen omformuleras. I den ändrade förklaringstexten bör det ytterligare nämnas att konventionen inte ska tillämpas "på militär verksamhet, inklusive väpnade styrkors verksamhet under en väpnad konflikt, så som dessa begrepp förstås i internationell humanitär rätt, och personalen för en stats väpnade styrkor i dess tjänsteutövning".

Utskottets förslag är att Finland avger en förklaring om att konventionen inte är tillämplig på militär verksamhet, inklusive väpnade styrkors verksamhet under en väpnad konflikt, så som dessa begrepp förstås i internationell humanitär rätt, och personalen för en stats väpnade styrkor i dess tjänsteutövning, om att det explicita omnämnandet som gäller statschefer i artikel 3 i konventionen inte kan anses påverka den immunitet som tillkommer andra företrädare för staten som enligt folkrätten åtnjuter immunitet i kraft av sin ställning (*ratione personae*) och om att konventionen inte påverkar eventuell utveckling av skyddet för de mänskliga rättigheterna inom folkrätten.

Propositionen har enligt regeringen inga ekonomiska eller administrativa konsekvenser. Propositionens konsekvenser hänför sig till förtydligandet av regelverket gällande statsimmunitet

vid finländska domstolar, som för närvarande är beroende av rättspraxis, och till bättre rättssäkerhet för både fysiska och juridiska personer då de är parter i ett rättsförhållande som inkluderar en främmande stat.

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner konventionen i propositionen,

godkänner lagförslaget utan ändringar och

godkänner att Finland avger förklaringen om konventionens tillämpning med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Finland avger en förklaring om att konventionen inte är tillämplig på militär verksamhet, inklusive väpnade styrkors verksamhet under en väpnad konflikt, som dessa begrepp förstås i internationell humanitär rätt, och åtgärder som en stats väpnade styrkor vidtar i tjänsten, om att det explicita omnämnandet som gäller för statschefer i artikel 3 i konventionen inte berör den immunitet och de privilegier som tillkommer övriga representanter för staten i kraft av deras ställning i den utsträckning de åtnjuter immunitet och privilegier enligt folkrätten i övrigt, och om att konventionen inte påverkar en framtida internationell utveckling av skyddet för de mänskliga rättigheterna.

Helsingfors den 18 februari 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Timo Soini /saf
vordf. Pertti Salolainen /saml
medl. Jouni Backman /sd
Jörn Donner /sv
Ilkka Kanerva /saml
Ilkka Kantola /sd
Saara Karhu /sd

Katri Komi /cent
Johannes Koskinen /sd
Maria Lohela /saf
Tom Packalén /saf
Anni Sinnemäki /gröna
Ben Zyskowicz /saml
ers. Seppo Kääriäinen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Svinhufvud.